

פרוטת הכופר הראשונה:
סוגה בשושנים כעין סוד הצימצום

RAY SOHOVETETNIK

ל"ף י"א
פ"ז פר"ג
פ"ד י"א
פ"ד

הפרוטת הראשונה שאותה דורש הקב"ה מאדם בישראל היא לחיות בסייג שושנים של מצוות ומעשים טובים כעין סוד הצימצום. מקובלים ובראשם האר"י הקדוש ב"ע חיים" והאדמו"ר הזקן - כולם הביעו את הרעיון שבריאת העולם הושגתה על הצימצום. האין-סוף כשאמר וברא את העולם צימצם עצמו כדי לכוון את מקום וישות לברואה. אילו לא תפס במידת הצימצום אלא במידת ההתפשטות, לא יכול היה העולם להתקיים. על האין-סוף בלי מידת

(1)

מהו צימצום? המדרש המובא בילקוט שמעוני, שמות, שס"ה ובפסיקתא, מספר לנו: בשעה שאמר לו הקב"ה למשה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח) נבהל משה ונרתע לאחוריו ואמר: "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" (מלכים א' ח, כז) ואתה אומר לי: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"! אמר לו הקב"ה: משה, לא כשם שאתה סבור אלא עשרים קרש בצפון ועשרים קרש בדרום ושמונה במערב ואני יורד ומצמצם שכנתי למטה. פעמים השמים ושמי השמים לא יכלכלוני ופעמים אני יורד ומצמצם את שכנתי אמה על אמה. שנאמר: "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרבים אשר על ארון העדות" (שמות כה, כב).

MIDRASH

RAY

(2)

"סוגה בשושנים" (שיר השירים ז, ג): "גדורה ומסויגת בגדר שושנים", די לה בגדר קל ואין אחד מהם פורץ בו ליכנס. הרי חתן נכנס לחופה, לבו מתגעגע לחופה ולחיבת חיתונו. בא ליזקק לה, אמרה לו: טיפת דם כחרדל ראיתי. הרי הופך פניו לצד אחר, ולא נשכו נחש ולא עקרב עוקצו".

RASHI

RAY

(3)

הרי שיחקה לחתן והכלה "שעת כושר" בחסות אפילת הלילה - לחטא. הם ביחד לבדם ומשתוקקים בלהט זה לזה ואין אדם רואה אותם ולא נוזף בהם - אך שם נוכח הרבש"ע ופורשים מן העבירה. זוהי "פרוטת הכופר" שבה הם פודים את עצמם מלפני הקב"ה לחיות בעולמו. והנה ממשיך שם רש"י: "הרי שהוא עובר בדרך [בחוץ חס והחמה לזהות וההולך בדרך הוא רעב וצמא מאד. והנה] ראה בכורות בראשי התאנים [תאנים בשלות רכונות כלפי מטה וקורצים לו: בוא טול אותנו וירנח לך!] פשט ידו ליטול אומרים לו של ישראל הם [תאנים אלו אינן שלך, יש להן בעלים, אסור לך ליהנות מהן!] הוא מושך ידו מפני הגזל - הרי "סוגה בשושנים".

AVROM SILVER JCA
12-2-19 7-ADAR I 5779
R. GOLD
TERUMAH TETZAVEH ETC.

The Gemara cites a different version of an exposition cited above:

(4) **במערבא מתנו הכי** – In the West (i.e. Eretz Yisrael) they taught the exposition of the verse as follows:^[41] **רב גידל אמר** – Rav Gidel says: **„גדול“ שגדלו בשם המפורש** – *Great* means that he magnified [God] by pronouncing the Explicit Name. **ורב מתנא** – But Rav Masna says: **„האל הגדול הגבור והנורא“** – It means that the Men of the Great Assembly said: *the great, powerful and awesome God*.^[42] **והא ררב מתנא מטיא לררבי** – And this teaching of Rav Masna supports^[43] the view of R' Yehoshua ben Levi. **ר' יחושע בן לוי** – For R' Yehoshua ben Levi said: **למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה** – Why were they called the Men of the “Great” Assembly? **שהחזירו עטרה ליושנה** – Because they restored the crown of God's glory^[44] to its original luster. How so? **אתא משה אמר** – Originally, Moses came and said: **„האל הגדל הגבור והנורא“** – *the great, powerful, and awesome God*.^[45] **אתא ירמיה ואמר** – Then came Jeremiah and said: **נכרים מקרקרין בהיכלו** – Behold, strangers are croaking in His Sanctuary!^[46] **איה נוראותיו** – Where are the displays of His awesomeness? **לא** – He therefore did not mention “awesome” in his prayer.^[47] **אתא דניאל אמר** – Then came Daniel and said: **נכרים משתעבדים בכניו** – Behold, strangers are enslaving His children, the Jewish nation, these seventy years of the

Babylonian exile!^[48] **איה גבורותיו** – Where are the displays of His power? **לא אמר „גבור“** – He therefore did not say “powerful” in his prayer.^[49] **אתו אינהו ואמרו** – But then they – the Men of the Great Assembly – came and said: **אך רבה זו היא** – On the contrary! This is His magnificent display of strength, **שבובש את יצרו** – for He restrains His will all these years that His people are subjugated **שנותן ארך אפים** – in that He shows a long-suffering countenance to the wicked by not punishing them despite the numerous oppressions they decree against His people.^[50] **ואלו הן נוראותיו** – And these are indeed the great displays of His awesomeness, **שא למלא מוראו של הקדוש ברוך הוא** – because if not for the awe of the nations for the Holy One, Blessed is He, **היאר אומה אחת** – how could one solitary nation survive among the seventy nations of the world?^[51] The Men of the Great Assembly, therefore, reinstated mention of these attributes in their prayer.^[52]

The Gemara asks:

ורבנן – Now, the Rabbis, i.e. Jeremiah and Daniel, each of whom omitted one of the attributes stated by Moses in his prayer, **היכי ועקרי תקנתא דתקין משה** – how did they act thus **עבדי הכי** – and abolish the institution that Moses instituted?

The Gemara answers:

מתוך שידעין בהקדוש ברוך הוא – אמר רבי אלעזר – R' Elazar said: **לפיכך לא כיוונו** – Because they knew about the Holy One, Blessed is He, that He is truthful and despises falsehood; **בוי** – they therefore would not speak falsehood to Him.^[53]

ANONYMITY

RAV

11. 3. 71
12. 4. 71

(176) אהרן
 ארם

(3)

RAV

P. J. L. N. 17
 — 1.22
 P. N. E. 1.3
 — 1.22
 — 1.22

לא אדברא גירוזים תיבא ואחז עא קאסימא
 דברא עולא: אופאוסאן ווסרם
 ומאורא דילא ונאע דמאע ענאין מסויים
 הנאון אנו אנסורא בילא

9

YAAKOV
ANONYMITY / SILENCE

HOUSE

X77J

HAAMIDU
TALMIDIM
HARBÊ I

MISHNA
AVOT

מגילה לא

15

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עֲנוּתָנוּתוֹ. דָּבָר זֶה כָּתוּב בַּתּוֹרָה, וְשְׁנוּי בַּנְּבִיאִים, וּמְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים. כָּתוּב בַּתּוֹרָה: כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי הָאָדָמִים, הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׂחַד: וּכְתִיב בַּתּוֹרָה: עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאַלְמָנָה, וְאַהֲבֵב גֵּר לַתֵּת לוֹ לֶחֶם

וְשִׁמְלָה: שְׁנוּי בַּנְּבִיאִים, דְּכָתִיב: כִּי כֹה אָמַר דָּם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ, מְרוֹם וְקָדוֹשׁ אֲשֶׁכּוֹן, וְאַת־דָּכָא וּשְׁפַל־רוּחַ, לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים: מְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים, דְּכָתִיב: שִׁירוּ לַאֱלֹהִים, זִמְרוּ שְׁמוֹ, סִלּוּ לְרֹכֵב בְּעֲרֻבוֹת בֵּיהּ שְׁמוֹ, וְעֲלוּ לִפְנֵי: וּכְתִיב בַּתּוֹרָה: אָבִי יְתוֹמִים וְדִין אֲלֻמָּנוֹת, אֱלֹהִים בְּמַעוֹן קָדְשׁוֹ: יִשְׁעִיה ט תהלים סח

אָמַר Rabbi Yohanan said: Wherever you find the greatness of the Holy One, *Megila 31a* blessed be He, there you find His humility. This is written in the Torah, repeated in the Prophets, and stated a third time in the Writings. It is written in the Torah: "For the LORD your God is God of gods and LORD of lords, the great, mighty and awe-inspiring God, who shows no favoritism and accepts no bribe." Immediately afterwards it is written, "He upholds the cause of the orphan and widow, and loves the stranger, giving him food and clothing." It is repeated in the Prophets, as it says: "So says the High and Exalted One, who lives for ever and whose name is Holy: I live in a high and holy place, but also with the contrite and lowly in spirit, to revive the spirit of the lowly, and to revive the heart of the contrite." It is stated a third time in the Writings: "Sing to God, make music for His name, extol Him who rides the clouds – God is His name – and exult before Him." Immediately afterwards it is written: "Father of the fatherless and Judge of widows is God in His holy habitation." *Deut. 10* *Is. 57* *Ps. 68*

PIRKEI AVOT

הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים: הָיוּ מְתוּנִים בְּדִין, וְהִעֲמִידוּ תַלְמִידִים הֶרְבֵּה, וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה.

They said three things: Be deliberate in judgment; develop many disciples; and make a protective fence for the Torah.